

2022-2023

קורס 290.3469 – אקטיביזם בסייעוד

סמסטר ב'

מועד: יום א' שעות 12-16

מרצה: גב' ענבל פרן פרח

שעות קבלה בתיאום מראש במייל:

גב' ענבל פרן פרח: ifaranper@staff.haifa.ac.il

רמת הקורס: תואר ראשון שנה ג'+ד'

מבנה הקורס: קורס המשלב הרצאות במליאה, דיונים ועבודה קבוצתית.

על הקורס ומטרתו המרכזית:

פעילות גישה הדוגלת בעשייה נמרצת ובמעורבות פעילה בעיקר כדי להביא שינוי בתחומים חברתיים ופוליטיים (בלועזית: אקטיביזם) (האקמיה ללישון העברית, 2021)

תשומת הלב לאחר, לחברה ולסביבה היא אבן יסוד במקצוע הסייעוד. הסייעוד דורש מאיתנו, אחים ואחיות להיות באחריות על הסביבה ועל בריאות הציבור אותו אנו משרתות ומשרתים. מתפקידה של אחות להיות מודעת לסביבת, עירנית לעוול ולחוסר צדק, נכונה לתת עזרה ולהתייחס לכל אדם באשר הוא אדם ללא שיוך אתני מעמדי או תרבותי. עליה להציב את הגזענות והשיפוטיות מחוץ לתחום הפעולה שלה ולייצג את מטופליה. כאחיות ואחים עלינו להיות מודעות לממדים הפוליטיים, הכלכליים והחברתיים ולהעניק טיפול בהתחשב בהם. עלינו להכיר בהשפעה שיש להיבטים אלה על מטופלינו: גם עוני, השכלה, התנהגויות הנובעות מרמת החיים ואיכות החיים, התנהגויות הנובעות ממעמד חברתי, ממדי צדק, שוויון ואי שוויון בבריאות.

מטרת העל של קורס זה היא לפתוח עינינו את המציאות בה אנו עובדות ועובדים כאחיות ואחים, מציאות שמעגליה מתרחבים – החל מהמפגש הטיפולי, למחלקה, לארגון, לעיר, לתרבות ולחברה הישראלית כולה. נפקח עיננו למציאות בה אנו פועלות ופועלים בחברה הישראלית בהקשרים הפוליטיים, החברתיים והכלכליים של מערכת הבריאות.

יעדיו של קורס זה הם: הסתכלות ביקורתית על מערכת הבריאות בישראל ומיקום מקצוע הסייעוד בתוכה, היכרות עם דרכי פעולה לשינוי חברתי, פיתוח מחאות, חוקי שביטה ואמצעי נגד במערכת הבריאות הן מבחינה הסטורית היסטורית והן עכשווית, התנסות בהובלת מהלך לשינוי חברתי ממש וקבלת כלים ליצירת שינוי חברתי כגון כתיבת ניירות עמדה.

מתודולוגיה:

רוב החומר יינתן לקריאה בבית כדרישת קדם לדיונים בכיתה. התרגילים הינם בסיס לעבודה קבוצתית בכיתה.

דרישות הקורס:

1. **נוכחות** חובה (היעדרות מותרת עד 20%) במידה ונעבור לזום מאיזושהי סיבה הסטודנטיות/ים מצופות/ים לפתוח מצלמות בשיעורים. במקרה שהשיעור יוקלט, תמונות הגלריה לא יוקלטו. במידה ותינתן סיבה מוצדקת באופן פרטי למרצה אי פתיחת מצלמה לא תחשב כהיעדרות.
2. קריאת ספרות והגשת מטלות ביניים
3. הגשת מטלה מסכמת
4. הצגה קבוצתית בכיתה

כל התרגילים יוגשו באמצעות מערכת ה-Moodle בפורמט PDF בלבד. **לא יתקבלו תרגילים בפורמט וורד וכן, לא יתקבלו תרגילים בדואר אלקטרוני.**

הערכה:

- השתתפות - 25%
 הגשת מטלה קבוצתית והצגתה בכיתה - 25%
 מטלה אישית מסכמת - 50%

תכנית השיעורים וקריאת חובה - סמסטר ב':

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
5.3	פתיחת סמסטר, היכרות בין אישית והיכרות עם הקורס	נא עברו על הסלבוס לפני השיעור והגיעו מוכנות ומוכנים עם שאלות עליי
	תפיסות של "תיקון עולם", שינוי חברתי וצדק ומקומם בעולם הסייעוד	Mitchel, M', Wilson, S & Jackson, D. (2019). Forty years on since Alma Ata—Nursing and social justice. <i>Wilay</i> .715-716 , קריאת הרחבה – רשות: WHO. (1978). <i>Declaration of Alma-Ata</i> . Alma Atam, USSR: WHO. WHO. (1986). Ottawa Convention for the Advancement of Health. https://ecom.gov.il/Counter/alternative/HealthPublication/images/stores/HealthPublication/pdfs/149 .
	התרחבות מעגלים – ממרחב מקצועי למרחב ציבורי	יערי, מי. (25 ינואר 2015). "אני ואתה נשנה את העולם" אקטיביסטים, ארגונים לשינוי חברתי והממשק ביניהם. אוחזר מתוך שתיל פיתוח קהילות וערוצי תוכן: https://www.shatil.org.il/article/471
12.3	ארגז הכלים של הסייעוד האקטיביסטי – caring, פגיעות, הומניזם, מודל	הדבר החשוב הוא לא לכבות את האש- חבילת טיפים לאקטיביסט המתחיל אידלמן, י'. (22 מאי 2019). פסיק, מגזין המכון הדמוקרטי. אוחזר מתוך המכון הדמוקרטי: https://www.democratic.co.il/2019/05/22/5608-2-3

הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות
 החוג לסייעוד ע"ש צ'ריל ספנסר
 كلية علوم الرفاه والصحة
 قسم التمريض

Faculty of Social Welfare & Health Sciences
 The Cheryl Spencer Department of Nursing

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
	הוליסטי של בריאות	
	"בריאות הציבור" ו"רפואה מונעת כמצפן לבריאות גלובלית	בר עוז, א', בן נון, ג', & שורץ, ש'. (2019). פרק 2 : עקרונות וערכים במערכת הבריאות. ב- מערכת הבריאות על שולחן הניתוחים (עמ' 74-89). המכון הלאומי לחקר שרותי הבריאות ומדיניות הבריאות (ע"ר). https://israelhpr.org.il/wp-content/uploads/2020/02/Book-Bin-nun-Shvarts-2019.pdf פרק מתוך הפודקאסט חיות כיש על איך ולמה הוקמו קופות החולים בישראל : https://omny.fm/shows/hayot-kiss/188
19.3	הסיעוד כמתווה דרך לרפואה שוויונית – כלל עולמית – דוגמאות עולמיות של אקטיביזם בסיעוד	Almeida DB, Silva GTR, Queirós PJP, Freitas GF, Laitano ADC, Almeida SS, et al. (2017) Portuguese nursing: history of the life and activism of Maria Augusta Sousa. Rev Esc Enferm USP. 2016; 50(3): 495-501. http://www.scielo.br/pdf/reeusp/v50n3/0080-6234-reeusp-50-03-0498.pdf
	תפיסת צדק רווחה ובריאות ציבורית כמנוע לאקטיביזם בהיסטוריה של הסיעוד הישראלי	הכהן, ד'. (2019). ארוכת בת עמי. ב- ד' הכהן, מנהיגה ללא גבולות - הנרייטה סאלד, ביוגרפיה (עמ' 201-2015). תל אביב: עם עובד. https://www.youtube.com/watch?v=ViDtnfQ9FHc
26.3	"הצטלבות דיכויים" כמושג יסוד בקריאה לפעולה	Daoud, N., Saleh-Darawshy, N. A., Gao, M., Sergienko, R., Sestito, S. R., & Geraisy, N. (2019). Multiple forms of discrimination and postpartum depression among indigenous Palestinian-Arab, Jewish immigrants and non-immigrant Jewish mothers. <i>BMC Public Health</i> , 1-14.
	אתיקה של דאגה	גיליגן, ק'. (2016). התנגדות לאי-צדק: אתיקה של אכפתיות פמיניסטית. ב- להצטרף להתנגדות (עמ' 164-177). הקיבוץ המאוחד.
16.4	פוליטיקה של זהויות	כך הפכה פוליטיקת הזהויות לנשק לפירוק חברתי : https://mida.org.il/2018/10/18/%D7%9B%D7%9A-%D7%94%D7%A4%D7%9B%D7%94-%D7%A4%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%AA-%D7%94%D7%96%D7%94%D7%95%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%9C%D7%A0%D7%A9%D7%A7-%D7%9C%D7%A4%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A7-%D7%97 על מגבלותיה של פוליטיקת הזהויות : https://www.haokets.org/2018/06/19/%D7%A2%D7%9C-%D7%9E%D7%92%D7%91%D7%9C%D7%95%D7%AA%D7%99%D7

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
		<p>7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%A4%D7%95%D7%9C%D7%99%D7%98%D7%99%D7%A7%D7%AA-%D7%94%D7%96%D7%94%D7%95%D7%99%D7%95%D7%AA</p> <p>המלצת צפיה לסדרה מומלצת בנושא בנטפליקס:</p> <p>Dear White People https://g.co/kgs/Jx8FiV</p>
	אקטיביזם מכיל	Koschmann, K. S., Jeffers, N. K., & Heidari, O. (2020). "I can't breathe": A call for antiracist nursing practice. Nursing Outlook, 68(5), 539–541.
23.4	שינוי מלמעלה למטה	מתוך הפודקאסט: המדריך לדמוקרטיה עם תומר אביטל. פרק על שאילתות: https://www.kan.org.il/Podcast/item.aspx?pid=10849
	המדריכה למהפכה – grass roots –organizations שינוי מלמעלה למטה	https://omny.fm/shows/hayot-kiss/173 המדריכה למהפכה – פרק מתוך הפודקאסט חיות כיס
30.4	היכרות מעשית עם כלים לשינוי: נייר עמדה, הודעה לעיתונות, מאמר דעה, הפגנה ושבייתה	מתוך החוברת: מדריך לאקטיביזם, בהוצאת שתיל. פרק שלישי: מדריך תקשורת עמודים: 43-34 https://wiki.sheatufim.org.il/w/uploads/sheatufim/c/c3/%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A_%D7%9C%D7%90%D7%A7%D7%98%D7%99%D7%91%D7%99%D7%96%D7%9D.pdf
	התנסות באקטיביזם ברשת	תחילת עבודה על המטלה הקבוצתית – המטלה תוסבר בכיתה.
7.5	ניו מדיה ותפקידיהן של הרשתות החברתיות בשדה האקטיביסטי	מתוך החוברת: מדריך לאקטיביזם, בהוצאת שתיל. פרק שישי: אינטרנט. עמודים: 78-70 https://wiki.sheatufim.org.il/w/uploads/sheatufim/c/c3/%D7%9E%D7%93%D7%A8%D7%99%D7%9A_%D7%9C%D7%90%D7%A7%D7%98%D7%99%D7%91%D7%99%D7%96%D7%9D.pdf https://adamolam.co.il/wp-content/uploads/2013/07/%D7%92%D7%99%D7%9C%D7%99%D7%95%D7%9F-15-%D7%A7%D7%9E%D7%99%D7%9D-%D7%9E%D7%94%D7%9E%D7%93%D7%99%D7%98%D7%A6%D7%99%D7%94-%D7%99%D7%95%D7%A6%D7%90%D7%99%D7%9D-%D7%9C%D7%94%D7%A4%D7%92%D7%A0%D7%94-

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
		%D7%90%D7%9E%D7%99%D7%A8-%D7%97%D7%A8%D7%A9.pdf
	השראה מתחומי אקטיביזם שאינם סיעוד – יצירתיות באקטיביזם ותפקידה במחאה	אמנות המחאה : 10 היצירות והתנועות הכי מהפכניות בהיסטוריה : https://timeout.co.il/%D7%99%D7%A6%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%9E%D7%94%D7%A4%D7%9B%D7%A0%D7%99%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%94%D7%99%D7%A1%D7%98%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%94/
14.5	חוק האחיות – המאבק שאין לו סוף....	אחות, סיעוד, מקצוע. (2014). ב- ש' שחף, אחות טובה דיה (עמ' 21-38). תל אביב: רסלינג הצעת חוק הסיעוד (חוק האחיות) ח"כ אריה אלדד, הכנסת ה-17, 2008 : https://www.nevo.co.il/law_html/law04/2008-3325.htm הגדרת תפקידי העוסקים במקצוע הסיעוד במדינות השונות : דוח של מ.מ.מ. 2017, הוגש לוועדה העבודה והרווחה והבריאות ונכתב ע"י פלורה קוך דוידוביץ'. אנא קראו עמודים 3-5 ולאחר מכן בחרו מקום אחד בעולם לקרוא עליו מתוך הדוח : https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/49be073c-b5e7-e611-80cc-00155d0206a2/2_49be073c-b5e7-e611-80cc-00155d0206a2_11_10730.pdf
	הסתדרות האחיות – משרד הבריאות – ציבור : איך עומדות על זכויותנו בלי לפגוע בזכות לבריאות – והאם בכלל אפשר?	כתבה על תנאי ההעסקה של אחיות ב"ס - https://www.ha-makom.co.il/post/revital-school-nurse על תנאי ההעסקה של אחיות בתחילת משבר הקורונה - https://www.ha-makom.co.il/post-masha-nurses-trust-crisis - כתבה האחיות, לרגל יום האחיות 2019 - https://www.davar1.co.il/184126 - ראיון עם אילנה כהן, יו"ר הסתדרות האחיות ביקורת על אי-פעולתה של יו"ר הסתדרות האחיות ביחס לחוק האחיות. - https://www.ha-makom.co.il/post/revital-amiran-nurses - כתבת
21.5	פנים רבות לאקטיביזם – מרחב מטפלת מטופל (חינוך, הגנה, סינוור)	Mahlin, M. (2010). Individual patient advocacy, collective responsibility and activism within professional nursing associations. Nursing Ethics, 17(2), 247-54.
	מפגש (בזום או ביקור – תלוי בקורונה) – במרפאת "ואהבת"	Cuthill, F. (n.d.). Political representation for social justice in nursing: lessons learned from participant research with destitute asylum

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה
	מרפאה לפליטים וחסרי מעמד בחיפה	seekers in the UK. Nursing Inquiry, 23(3), 211–222. https://doi.org/10.1111/nin.12132
28.5	ייצוג סיעודי במרחבים רפואיים והאקדמיה כסיעוד אקטיביסטי	נקודת מפנה (2014). ב- ש' שחף, <i>אמות טובה דיה</i> (עמ' 59-41). תל אביב : רסלינג
	מחירי האקטיביזם	https://www.kan.org.il/Podcast/item.aspx?pid=10787 על הכשלון – פרק מתוך הפודקאסט חיות כיס.
4.6	שיעור השלמות כי בטוח לא אספיק את כל החומר	
	שיעור השלמות כי בטוח לא אספיק את כל החומר	
11.6	הצגת תוצרי העבודה הקבוצתית	
	הצגת תוצרי העבודה הקבוצתית	
18.6	פאנל אקטיביזם בתחומי בריאות	אחות, נציגות איגוד עובדים, עיתונאית.
	הסבר על העבודה המסכמת, סיכום שנה ופרידה מרגשת	נא עברו על ההנחיות לעבודה המסכמת והגיעו לשיעור עם שאלות לבירור